

Lausunto Vesien ja voimien vaihemaakuntakaavaluonnoksesta

Kaupunginhallitus 28.09.2026 § 258
172/10.02.00/2025

Valmistelija

Kaupunginarkkitehti Henri Raitio ja yleiskaavoittaja Emilia Hiltunen

Lausuntopyyntö

Varsinais-Suomen liiton maakuntahallitus päätti kokouksessaan 20.4.2026 asettaa vesien ja voimien vaihemaakuntakaavan valmisteluvaiheen aineiston nähtäville ja pyytää siitä tarvittavat lausunnot eri viranomaisilta. Aineisto on nähtävillä 10.8.-30.9.2026. Aineistoon voi tutustua Varsinais-Suomen liiton verkkosivuilla osoitteessa <https://varsinais-suomi.fi/aluesuunnittelu-ja-liikenne/maakuntakaavoitus/vireilla-olevat-maakuntakaavat/vesien-ja-voimien-vaihemaakuntakaava/>

Kaupunginarkkitehti ja yleiskaavoittaja ovat osallistuneet kaavan yleisötilaisuuteen 18.8.2026.

Lausunto pyydetään toimittamaan 30.9.2026 mennessä osoitteeseen kirjaamo@varsinais-suomi.fi

Maakuntakaava on yleispiirteinen kaavataso, jolla ohjataan ja yhteensovitetään maankäytöllisiä asioita, jotka ovat valtakunnallisia, maakunnallisia tai useamman kunnan alueelle ulottuvia. Päivitys keskittyy kahteen maakunnan kannalta ajankohtaiseen ja toisiaan täydentävään teemaan: vesien tilan parantamiseen ja puhtaan energian edistämiseen.

Kaavan tarkoitus ja tavoitteet

Kaavaselostuksen mukaan tavoitteena on tehdä Varsinais-Suomen pitkäjänteinen tavoite vesien tilan parantamisesta näkyväksi maakuntakaavassa tarkentamalla ja kohdentamalla voimassa olevan kaavan vesiensuojelun yleismääräystä. Saaristomeren ja eteläisen Selkämeren ravinnekuormitusta tulee vähentää sekä vahvistaa vesiensuojelun vaikuttavuutta suuntaamalla toimet ja resurssit riskialueille. Lisäksi kaava ohjaa kuntia ja viranomaisia valuma-aluekehittämiseen suunnitteluun sekä tulvariskien ja eroosioherkkyyden huomioimiseen.

Varsinais-Suomessa on kasvavaa energiaintensiivistä teollisuutta ja yhteiskunnan sähköistyminen lisää energiainfran kehittämistarpeita. Energiateema sisällytetään kaavaan, jotta maakunta voisi varautua muutokseen, ohjata energiarakenteiden sijoittumista ja mahdollistaa kestävän, monipuolisen ja tulevaisuuden tarpeisiin vastaavan energijärjestelmän kehittämisen.

Energiateeman osalta maakuntakaava käsittelee fossiilittoman energian tuotannon, varastoinnin ja siirron yhteensovittamista muun maankäytön kanssa. Sähköistyvän teollisuuden, liikenteen ja lämmityksen tarpeet edellyttävät kattavia ja kapasiteetiltaan riittäviä siirtoyhteyksiä. Maakunnan tavoitteena on teknologisesti kehittyvä, toimiva, huoltovarma ja kokonaiskestävä energijärjestelmä. Maakuntakaavassa esitetään ratkaisut sähkön ja vedyn siirtoyhteyksille sekä maakunnallisesti

merkittävien tuulivoima-alueiden sijoittamiselle ja teollisen aurinkovoiman suunnittelun ohjaamiselle kuntatasolla.

Puhtaan energian teema

Energian teemassa vaihemaakuntakaavan tavoitteena on mahdollistaa edistyksellisen energiajärjestelmän kehittyminen ja sovittaa se kestävästi yhteen muiden maankäytön tarpeiden kanssa.

Vaihemaakuntakaavan taustaksi on tehty neliosainen sarja selvityksiä teollisesta aurinkovoimasta, maatuulivoimasta, siirtoyhteyksistä ja energiateknologioista sekä yhteenveto näistä.

Vaihemaakuntakaavassa on annettu energiaa koskeva yleismääräys: ”Energian tuotanto, varastointi ja siirto on sovittava yhteen asumisen, virkistyksen, maa- ja metsätalouden sekä kulttuuriympäristön ja luonnon arvojen kanssa. Maa- ja metsätalouden kannalta merkittävät yhtenäiset viljely- ja metsäalueet tulee säilyttää. Hankkeiden vaikutukset ympäristöön, maisemaan ja ihmisiin on arvioitava kaikkien rakenteiden ja sähkönsiirron osalta koko elinkaaren ajalta. Arvioinnissa tulee huomioida ilmasto-, luonto-, vesi- ja kiertotalousvaikutukset sekä yhteisvaikutukset. Yksityiskohtaisilla suunnitelmilla tulee turvata ympäristön laatu ja kokonaiskestävyys merkittäviä haittoja välttämällä ja vähäisempiä lieventämällä.”

Teollista aurinkovoimaa koskien on annettu suunnittelumääräys: ”Laaja-alaiset maa-asenteiset aurinkovoimalat tulee sijoittaa ensisijaisesti olemassa olevan yhdyskuntarakenteen, etenkin teollisuusalueiden ja sähköverkon liityntäpisteiden läheisyyteen tai muutoin jo muokatuille alueille ja niiden lähelle. Aurinkovoimatuotannon ja maatalouden yhdistäminen samalla alalla on sallittu. Voimaloita ei saa sijoittaa metsiin, ojitamattomille soille, arvokkaille maisema-alueille tai rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteisiin eikä luontoarvoiltaan rikkaille alueille. Maisema-, viher- ja vesien hallinnan suunnitelmien tulee olla laadukkaita ja kokonaiskestäviä. Merkittäviä vaikutuksia asutukseen on vältettävä ja vähäisempiä lievennettävä.”

Energiaa ja aurinkovoimaa koskevat yleismääräykset selkeyttävät ohjausta ja luvitusta erityisesti hankkeissa, jotka eivät edellytä kaavallista tarkastelua. Määräykset varmistavat myös tällaisten hankkeiden maankäytöllisen yhteensovittamisen ja riittävän vaikutusten arvioinnin. Naantalin pohjoisosassa uuden voimalinjan alueella on tiedossa olevia liito-orava-alueita. Kyseiset alueet saattavat vaikuttaa linjan sijoittumiseen tarkemman suunnittelun yhteydessä.

Energiahuollon kohde ja kehittämisvyöhyke on sijoitettu Naantalin pohjoispuolelle Isosuon alueelle.

Rymättylän alueen läpi on esitetty sähköverkon yhteystarve. Linja sijoittuu saariston pienipiirteiseen maisemaan. Linjan tarkemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota alueen virkistys-, luonto- ja maisema-arvoihin.

Manner-Naantalin poikki kulkevan kaasuverkon yhteystarpeen linjaus on esitetty tarvittavalla tarkkuudella kaavan yleispiirteisyyssuunnitelmien huomioiden.

Vesiteema

Suomen ja Varsinais-Suomen tavoitteena on vesistöjen ja meren hyvän tilan saavuttaminen ja Saaristomeren valuma-alueen poistaminen HELCOMin pahimpien kuormittajien listalta.

Vaihemaakuntakaavan tausta-aineistona toimii Luonnonvarakeskuksen (Luke) kehittämä karttamuotoinen eroosioaineisto.

Voimassa olevassa Varsinais-Suomen maakuntakaavassa on annettu vesiensuojelua koskeva yleismääräys: ”Koko maakuntakaava-alueella on yksityiskohtaisen maankäytön suunnittelun ja rakennustoimenpiteiden oltava vesiensuojelutavoitteita edistäviä. Vesiensuojelullisesti erityisen herkillä, kaltevilla, notkelmaisilla sekä eroosio- ja tulvaherkillä valuma-alueilla on maankäytön ja toimenpiteiden oltava vaikutuksiltaan sellaisia, joilla estetään tai vähennetään ravinteiden ja muiden haitallisten aineiden huuhtoutumista vesistöihin.”

Vaihemaakuntakaavassa on annettu valuma-alueita koskeva yleismääräys: ”Valuma-alueille kohdistuvissa suunnitelmissa ja toimenpiteissä tulee toteuttaa ratkaisuja, jotka vähentävät ravinnekuormitusta ja maaperän eroosiota sekä edistävät valumavesien kestävä hallintaa. Suunnittelussa tulee huomioida myös valuma-alueen muun maankäytön yhteisvaikutukset. Toimenpiteiden tulee kohdentua valuma-alueen riskitekijöihin ja kuormituskohtiin sekä edistää vesien ja merenhoidon tavoitteita. Riittävä vuorovaikutus vesiensuojeluviranomaisten ja toimijoiden välillä on varmistettava.”

Vaihemaakuntakaavassa on osoitettu vesien- ja merenhoidon kannalta erityiset uomaosuudet. Määräyksen mukaan: ”Merkinnällä osoitetaan uomaosuuksia, joihin toimenpiteitä kohdentamalla voidaan edistää vesienhoidon tavoitteiden toteutumista erityisen vaikuttavasti.” Merkintää liittyy kehittämisperiaate, jonka mukaan: ”Uomaan rajoittuvilla alueilla tuetaan Saaristomeren ja eteläisen Selkämeren ravinnekuormitusta vähentäviä vesien- ja merenhoidon toimenpiteitä. Merkintä ei rajoita uomaan rajoittuvien alueiden maa- ja metsätalouskäyttöä.”

Määräyksellä ja merkinnöillä tarkennetaan voimassa olevan maakuntakaavan yleismääräyksen sisältöä ja kohdennetaan suunnittelun erityistä huomiota valuma-alueilla tehtävien maankäytön ja vesiensuojeluun vaikuttavien toimenpiteiden yhteisvaikutuksiin. Suunnitelmien tulee perustua ajantasaisiin selvityksiin ja vaikutusten arviointiin. Keskeisinä ovat valuma-aluesuunnitelmat, yleiskaavojen valuma-alueselvitykset ja vesienhallintasuunnitelmat. Näiden avulla voidaan tunnistaa valuma-alueiden erityiset riskitekijät ja kuormituskohdat sekä arvioida eri toimenpiteiden yhteisvaikutuksia vesistöihin.

Vaihemaakuntakaavan valuma-alueita koskeva yleismääräys ja vesiuomia koskeva merkintä määräyksineen edistää vaihemaakuntakaavalle asetettua tavoitetta vesiensuojelusta.

Naantalin kaupunki on sitoutunut Saaristomeren tilan parantamiseen. Naantalin kaupungin alueelle ei ole erityisiä vesien- ja merenhoidon kannalta erityisiä uomaosuuksia. Kaupungin naapurikuntien puolella olevia Hirvijokea, Vaarjokea ja Mynäjokea ei ole kaavassa esitetty tällaisina erityisinä uomaosuuksina. Kyseisillä joilla ja niiden valuma-alueilla tehdyt toimet voisivat vaikuttaa meren tilaan. Esimerkiksi Hirvijoen osuus Askaistenlahden kokonaiskuormituksesta on 70 %. Tästä syystä kyseisien jokien merkitys tulisi vielä arvioida.

Yhteenveto

Naantalin kaupunki pitää vaihemaakuntakaavaa tarpeellisena ja hyvin valmisteltuna. Kaupunki toivoo huomioimaan lausunnossa mainitut asiat.

Merkitään, että tekninen johtaja Reima Ojala on läsnä asiantuntijana kokouksessa.

Lausuntopyyntö 5.8.2026 on liitteenä.

Liite 1, KH 28.9.2026

Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää antaa edellä olevan lausunnon. Tämän asian osalta pöytäkirja tarkastetaan kokouksessa.
Kokouskäsittely	Keskustelun aikana jäsen Reetta Tanila-Järvinen esitti, että Naantali kaupungin lausuntoon lisätään seuraava: "Naantalin kaupunki pitää Saaristomeren ja muiden vesistöjen tilan parantamista tärkeänä. Kaupunki katsoo kuitenkin, että ennen vesien- ja merenhoidon kannalta erityisiä uomaosuuksia koskevien merkintöjen hyväksymistä tulee riittävästi selvittää niiden oikeusvaikutukset sekä suorat ja välilliset vaikutukset maanomistajiin, maa- ja metsätalouden harjoittamiseen, kiinteistöjen käyttöön ja arvoon sekä kuntien tulevaan maankäytön suunnitteluun. Kaavamerkinnoillä ei tule aiheuttaa maanomistajille tai elinkeinotoiminnalle kohtuuttomia haittoja. Naantali pitää tärkeänä, että uomamerkintöjen tarpeellisuus, vaikuttavuus ja käytännön vaikutukset osoitetaan ennen kaavaehdotuksen laatimista." Tanila-Järvisen ehdotus raukesi kannattamattomana. Merkittiin, että tekninen johtaja Reima Ojala oli läsnä asiantuntijana tämän asian käsittelyn ajan.
Päätös	Kaupunginjohtajan ehdotus hyväksyttiin.